

Draaiboek

Praktische werkvormen in de gesprekskamer

Door: Lorette Suelmann
Datum: maart 2025

Draaiboek (Praktische werkvormen in de gesprekskamer)

Inhoudsopgave

Wat leer je tijdens de training?	3
Doelgroep en vooropleidingseisen	3
Docent(en).....	4
Uitvoeringsdatum.....	4
Programma	4
Studiebelasting	6
Literatuur	7
Huiswerkopdrachten.....	7
Eindtoets	8
Accreditatie	8

Wat leer je tijdens de training?

In de gesprekskamer wordt vaak verbaal gecommuniceerd, waarbij kinderen en jongeren moeite hebben om de hoeveelheid aan informatie op te slaan, maar ook om moeilijke onderwerpen bespreekbaar te maken. Deze training biedt handvaten om gesprekken op een actieve manier vorm te geven, wat meer plaats geeft aan de beleving van kinderen, jongeren en hun ouders. Gesprekken met meer actie, energie en plezier. Vanuit diverse disciplines (psychologen, beeldende therapeut en psychomotorische therapeut) wordt de cursist meegenomen in hoe praktische en actieve werkvormen (metaforen, lichaamsgerichte oefeningen en visualisaties) toegepast kunnen worden in de verschillende fases van hulpverlening. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in praktische werkvormen tijdens de kennismaking, diagnostiek, psycho-educatie en evaluatie. Hoe kan je als professional tijdens de gesprekken in deze fases nog beter aansluiten bij het kind, jongere en/of ouders en hun aandacht verbreden door lichaamsgerichte oefening in te zetten? Hoe kan je middels praktische werkvormen inspelen op non-verbale signalen die je opmerkt tijdens gesprekken en op welke manier kan je visualisaties inzetten om informatie beter te laten beklijven? De 'gereedschapskist' van de cursist zal na deze training verder aangevuld zijn met praktische werkvormen en werkmodellen die direct toepasbaar zijn in de gesprekskamer.

Om de cursist te activeren, prikkelen en uitleg te geven over het belang van praktische werkvormen, wordt er eerst teruggegaan naar de (neuro)psychologie. Vervolgens wordt de meerwaarde van lichaamsgerichte oefeningen en visualisatie in de gesprekskamer, tijdens de kennismaking, diagnostiek, psycho-educatie en evaluatie, besproken. Tijdens deze training zal er vooral veel geoefend worden, zodat cursisten leren en zelf ervaren hoe verschillende werkvormen vanuit verschillende achtergronden aanvullend kunnen werken in gesprekken. Rollenspellen en uitwisseling zal hier ook deel van uitmaken, zodat cursisten leren van en met elkaar.

De leerdoelen voor deze cursus zijn:

- Na het volgen van deze cursus heeft de cursist kennis verkregen over het belang van de inzet praktische werkvormen en het gebruik van visuele werkmodellen in gesprekken
- Na het volgen van deze cursus heeft de cursist inzicht en vaardigheden ontwikkeld voor het toepassen van praktische werkvormen in gesprekken

Doelgroep en vooropleidingseisen

Deze nascholing richt zich op behandelaren die werkzaam zijn in de jeugdzorg, GGZ of het onderwijs en hun rugzak verder willen vullen met werkvormen die toepasbaar zijn in (therapeutische) gesprekken met kinderen, jongeren en hun ouders. Het onderwijs binnen deze dagen zal afgestemd worden op de doelgroep. Het kennisniveau van deze cursus is van universitair postmaster-niveau, maar is tevens toegankelijk voor HBO'ers.

Klik hieronder aan wat de beoogde doelgroep is.

- ☒ Basisorthopedagogen / basispsychologen (vooropleiding: WO afgerond)
- ☒ Orthopedagoog-generalisten / GZ-psychologen (vooropleiding: post-academische opleiding)
- ☒ Therapeuten, waaronder vaktherapeuten / toegepast psychologen (HBO of post-HBO)
- ☒ Systeemtherapeuten (HBO of post-HBO)
- ☒ Leerkrachten (HBO of post-HBO)
- ☒ Intern begeleiders (HBO of post-HBO)
- ☒ Pedagogisch behandelaren (bijvoorbeeld HBO Social work)

- ☐ Pedagogisch medewerkers (bijvoorbeeld MBO SPW)
- ☐ Zorgondersteunend personeel (bijvoorbeeld MBO administratief)

Het aantal deelnemers voor deze cursus bedraagt minimaal 10 deelnemers en maximaal 12 deelnemers.

Docent(en)

Er is gekozen voor een brede docentengroep om zo diversiteit aan te bieden in de werkvormen die toegepast kunnen worden in de gesprekskamer. Om de rode draad van de opleiding te borgen is er één hoofddocent. Lorette Suelmann – Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, schoolpsycholoog en GZ-psycholoog, zij is alle dagen aanwezig en als hoofddocent inhoudelijk verantwoordelijk voor het onderwijs op alle dagen. De cursus wordt geboden door de volgende docent(en).

Hieronder staat het docentenoverzicht per dag weergegeven.

Dag 1: Gehele dag: Lorette Suelmann, Kinder- en jeugdpsycholoog NIP, schoolpsycholoog en GZ-psycholoog. Lorette is werkzaam als kinder- en jeugdpsycholoog en docent binnen praktijk Zij aan Zij (jeugd-GGZ diagnostiek en behandeling voor kinderen, jongeren en hun systeem).

Ochtend: Mariska Wiemer, orthopedagoog, i.o.t. kinder- en jeugdpsycholoog. Mariska is werkzaam als orthopedagoog en docent binnen praktijk Zij aan Zij (jeugd-GGZ diagnostiek en behandeling voor kinderen, jongeren en hun systeem) en is daarnaast als orthopedagoog werkzaam in het voortgezet onderwijs.

Middag: Linda Peters, psychomotore therapeut. Linda is werkzaam als psychomotore therapeut binnen praktijk Zij aan Zij (basis GGZ diagnostiek en behandeling voor kinderen, jongeren en hun systeem).

Dag 2: Gehele dag: Lorette Suelmann.

Ochtend: Katinka Stapelbroek, beeldend therapeut. Katinka is werkzaam als beeldend therapeut binnen praktijk Zij aan Zij (basis GGZ diagnostiek en behandeling voor kinderen, jongeren en hun systeem).

Uitvoeringsdatum

De cursus omvat 2 cursusdagen. Er zijn nu drie uitvoeringen gepland in de periode van september 2025 t/m september 2026. De cursus vindt plaats op:

Dinsdag 30 september 2025 en donderdag 30 oktober 2025, locatie: praktijk Zij aan Zij, Kapteijnstraat 25, 3771 CA Barneveld.

Dinsdag 20 januari 2026 en dinsdag 19 februari 2026, locatie: praktijk Zij aan Zij, Kapteijnstraat 25, 3771 CA Barneveld.

Dinsdag 26 mei 2026 en donderdag 25 juni 2026, locatie: praktijk Zij aan Zij, Kapteijnstraat 25, 3771 CA Barneveld.

Programma

Het programma bestaat uit twee dagen, waarin na een theoretische inleiding, vooral veel geoefend, uitgewisseld en gereflecteerd wordt. Vanwege het grote aanbod aan werkvormen, is er voor gekozen

Draaiboek (Praktische werkvormen in de gesprekskamer)

om tijdens deze cursus specifiek te richten op verschillende werkvormen die toepasbaar zijn tijdens de kennismaking, diagnostiek, psycho-educatie en evaluatie. Iedere cursist krijgt tijdens zijn of haar werk met deze fases te maken. Vanuit verschillende achtergronden zullen cursisten werkvormen aangeboden krijgen, waarbij ze vooral zelf gaan ervaren wat dit kan doen in gesprekken en wat het beste bij hen zelf aansluit. Hieronder staat het programma per dag uitgewerkt. Uitgangspunten bij het invullen van het programma zijn de leerdoelen van de cursus, het leren met en van elkaar en reflectie op het eigen handelen. Alle dagen wordt face-to-face onderwijs geboden. De lestijden zijn van half 10 tot half 5, met een middagpauze van 60 minuten. De contacturen per dag bedragen 6 uur.

Dag 1: Op de eerste dag wordt met een kennismaking, waarbij al vanaf de start een werkvorm wordt ingezet die toepasbaar is in de praktijk. Na het kennismaken zal de opbouw van de cursus verder toegelicht worden. In de ochtend wordt er eerst ingegaan op algemene principes die belangrijk zijn met betrekking tot gespreksvoering, om de cursist te prikkelen en aan te zetten om praktische werkvormen meer toe te gaan passen in de gesprekskamer. Hierbij zal theorie besproken worden vanuit de (neuro)psychologie, waarbij onder andere ingegaan wordt op de informatieverwerking en de verscheidenheid aan gesprekspartners (qua leerstrategieën, leeftijd en niveau-verschillen). Na een koffiepauze volgt een praktische opdracht waarna er over gegaan wordt op de theorie over lichaamstaal; hoe kan je bijvoorbeeld aan non-verbale signalen zien dat iemand het gesprek niet meer volgt en wat betekent dit voor het gesprek. Dit wordt vervolgd door een praktische werkvorm. In de middag wordt er samen met een vaktherapeut (psychomotorisch therapeut) verkent hoe ervaringsgerichte werkvormen ingezet kunnen worden in de gesprekskamer en wat de meerwaarde hiervan is. De rest van de middag staat ingevuld met het oefenen van verschillende ervaringsgerichte werkvormen die toepasbaar zijn in de verschillende fases van de hulpverlening (kennismaking, diagnostiek, psycho-educatie, evaluatie). Aan het einde van de dag wordt er teruggeblikt met elkaar en volgt er een plenaire evaluatie van de eerste dag (met praktische werkvorm), daarnaast wordt het huiswerk besproken. Aan het einde van de dag wordt een aantal items uitgedeeld aan de cursisten. Aan cursisten wordt gevraagd om één van de items, middels een werkvorm, in te zetten tijdens een gesprek en hierop kort te reflecteren. Ook wordt aan de cursisten gevraagd om een praktische werkvorm te bedenken voor de tweede lesdag, die ze regelmatig inzetten in één van de fases van de hulpverlening (kennismaking, diagnostiek, psycho-educatie en evaluatie).

Tijden	Wat	Hoe
9.30 – 10.00 uur	Kennismaking met de groep + uitleg programma	Praktische werkvorm in de volledige groep
10.00 – 10.45 uur	Theorie over (neuro)psychologie	Presentatie
10.45 – 11.00 uur	Koffiepauze	Ruimte voor reflectie
11.00 – 11.30 uur	Verankering van de theorie in het praktisch handelen	Oefening in de groep + plenair nabespreken
11.30 – 11.50 uur	Theorie over lichaamstaal	Presentatie
11.50 – 12.30 uur	Verankering van de theorie in het praktisch handelen	Rollenspel + plenair nabespreken
12.30 – 13.30 uur	Lunchpauze	
13.30 – 14.00 uur	Theorie over ervaringsgericht werken	Presentatie
14.00 – 15.00 uur	Verankering van de theorie in het praktische opdrachten	Oefening in twee of drietallen + plenair nabespreken
15.00 – 15.15 uur	Koffiepauze	

15.15 – 16.15 uur	Verankering van de theorie in een praktische opdrachten	Oefening in viertallen + plenair nabespreken
16.15 – 16.30 uur	Oogsten en toelichten huiswerkopdracht	Oefening in groep en uitdelen van materialen

Dag 2: De dag start met een terugblik op de eerste dag en de eerste huiswerkopdracht die meegegeven is. In tweetallen wordt besproken: wat is ingezet en wanneer is een werkvorm ingezet? Wat lukte goed, wat heeft daarbij geholpen en welke successen zijn ermee behaald? Dit wordt later plenair besproken. Vervolgens wordt samen met een vaktherapeut (beeldend therapeut) verkend hoe visueel werken ingezet kan worden in een gesprekskamer. Er wordt wat de meerwaarde kan zijn van de inzet van deze visualisatie tijdens gesprekken. Hierop volgend zal er geoefend worden met verschillende visuele werkvormen die toepasbaar zijn in de verschillende fases van de hulpverlening (kennismaking, diagnostiek, psycho-educatie, evaluatie). Na de lunchpauze zal er verder gegaan worden op het bespreken van een casus, waarbij visuele werkmodellen aanbod komen. Na een koffiepauze volgt een praktische werkvormen markt. In de groep zullen de verschillende werkvormen besproken worden die eenieder mee heeft genomen uit de eigen praktijk. Hierna wordt plenair de eindopdracht besproken en zal met elkaar de training worden geëvalueerd en afgesloten.

Tijden	Wat	Hoe
9.30 – 10.00 uur	Gezamenlijke start, toelichting programma en bespreken van de eerste huiswerkopdracht	Bespreken in tweetallen + plenair bespreken
10.00 – 10.45 uur	Theoretische inleiding; Visualisatie	Presentatie
10.45 – 11.00 uur	Koffiepauze	Ruimte voor reflectie
11.00 – 13.00 uur	Verankering van de theorie in praktische opdrachten	Oefeningen in twee- of drietallen + plenair bespreken
13.00 – 14.00 uur	Lunchpauze	
14.00 – 15.00 uur	Bespreken van visuele werkmodellen aan de hand van een casus	Plenaire introductie en oefening met de groep.
15.00 – 15.15 uur	Koffie pauze	
15.15 – 16.15 uur	Bespreken van de werkvormen uit de eigen praktijk	Oefening met de groep
16.15 – 16.30 uur	Toelichting van de eindopdracht, ruimte voor afscheid en afronding	Plenaire bespreking

Studiebelasting

Het totaal aantal contacturen voor deze opleiding betreft 12 uur. Het is verplicht om literatuur te lezen voor deze opleiding (zie de literatuurlijst). De studiebelasting exclusief de contacturen betreft ongeveer 8 uur (lezen verplichte literatuur, huiswerkopdrachten en eindopdracht). Hiermee is de totale studiebelasting 20 uur.

De 12 contacturen zijn als volgt verdeeld over de taakgebieden:

- Behandeling: 5
- Diagnostiek: 5
- Overige taakgebieden: 2

Draaiboek (Praktische werkvormen in de gesprekskamer)

En als volgt over de verschillende beroepscompetenties:

- Vakinhoudelijk handelen: 40%
- Communicatie: 40%
- Samenwerking: 20%

Literatuur

De volgende literatuur is verplicht bij deze scholing.

Dag 1:

Waterink, W., & Van Hooren, S. (2019). Predictive coding: Een verbindende theorie voor handelings- en ervaringsgericht werken binnen vaktherapeutische behandelingen. *Tijdschrift voor Vaktherapie*, 2019(3), 2–6.

Berg, I. K., & Steiner, T. (2010). Communiceren met kinderen. In *Het spel van oplossingen: Oplossingsgerichte psychotherapie voor kinderen* (Hoofdstuk 6, pp. 75–116). Lemniscaat.

Jolles, J. (2012). Talentontwikkeling; de leerkracht en het lerende kind vanuit neuropsychologisch perspectief. *Platform Pabo*, 20, 3–5

Huis in 't Veld-Verhoeven, D. (2020). *De speeltuin van de kindertherapeut: Oefeningen en handvatten voor de praktijk* (Hoofdstuk: Bewegingen, pp. 191-241). Uitgeverij Pleckmans.

Dag 2:

Dijck, van E., Drexhage, M., Rootlieb, G., Pameijer, N., Waard, de P., Heuvel, van den D., & Vos, C. (2021, oktober). *Visualisaties in gesprekken met leerlingen. Zullen we het uittekenen*. LBBO Beter Begeleiden. p. 24-29.

Westermann, G. & Maurer, J. (2010). Bewezen effectieve therapie: en toch werkt het vaak niet! Tijd voor dialoog en visualisatie. *Kind & Adolescent Praktijk*, 9, 100-106.

Huis in 't Veld-Verhoeven, D. (2020). *De speeltuin van de kindertherapeut: Oefeningen en handvatten voor de praktijk* (Hoofdstuk: Tekeningen, pp. 141-190). Uitgeverij Pleckmans.

Naast bovenstaande verplichte literatuur wordt onderstaande boek en artikel aanbevolen. Daarnaast een podcast tip over vaktherapie.

- De wondere wereld van de kindertherapeut. Schatten uit de praktijk. Dominiek Huis in 't Veld-Verhoeven. 2022.
- The three of life: An approach to working with vulnerable children.
- https://open.spotify.com/episode/7yY304kzZ9OkLFyL8piJ6t?si=nTt_pSFCRs2Byt1klXjUQA

Huiswerkopdrachten

De huiswerkopdracht staat beschreven in het programma hierboven, aan het eind van de eerste dag. De eindopdracht staat hieronder vermeld.

Eindtoets

De cursus wordt afgesloten met een eindopdracht. Deze bestaat uit een reflectieverslag waarin je als cursist laat zien dat je de kennis en vaardigheden die behandeld zijn in de training tot je hebt genomen en verwerkt hebt in je handelen. Je reflecteert op een gesprek dat je hebt gevoerd met kind, jongere en/of ouders. Beschrijf hierbij wanneer je de betreffende vorm hebt ingezet en wat maakt dat er voor deze werkvorm is gekozen. De vorm van reflectie mag de cursist zelf bepalen. Dit hoeft niet (alleen) schriftelijk te zijn, maar mag ook ondersteund worden door visualisatie. Lever het verslag in binnen vier weken na afloop van de cursus via academie@zijaanzij.info. De docent zal binnen vier weken feedback geven op je opdracht. Indien de eindopdracht met goed resultaat is afgerond, ontvang je een digitaal certificaat.

Accreditatie

Om in aanmerking te komen voor accreditatie moet je tenminste 90% van de tijd aanwezig geweest zijn. Bij geldige redenen voor afwezigheid, kan je contact opnemen met de docent. Er volgt dan een vervangende opdracht die aansluit bij de leerdoelen en die in verhouding staat tot de gemiste cursustijd.

Accreditatie wordt aangevraagd voor de volgende verenigingen:

- herregistratie NVO orthopedagoog-generalist
- herregistratie NIP kinder- en jeugdpsycholoog
- herregistratie NVO orthopedagoog / NVO pedagoog
- ook geldt deze aanvraag voor het SKJ

